

STUDIES IN LAW AND ECONOMICS

studia

PRAWNO

EKONOMICZNE

---

studia

**PRAWNO
EKONOMICZNE**

TOM XCVIII

2016

ŁÓDZKIE TOWARZYSTWO NAUKOWE

REDAKCJA NACZELNA WYDAWNICTW
ŁÓDZKIEGO TOWARZYSTWA NAUKOWEGO

Krystyna Czyżewska, Edward Karasiński, Wanda M. Krajewska (redaktor naczelny),
Henryk Piekarski, Jan Szymczak
90-505 Łódź, ul. M. Skłodowskiej-Curie 11
tel.: (42) 665-54-59; faks: (42) 665-54-64
Sprzedaż wydawnictw: tel.: (42) 66-55-448, <http://sklep.ltn.lodz.pl>
<http://www.ltn.lodz.pl> e-mail: biuro@ltn.lodz.pl

STUDIES IN LAW AND ECONOMICS

RADA REDAKCYJNA

Marek Belka (UŁ), Andrzej Bocian (UwB), Henryk Dunajewski (Aix-en-Provence),
Jan Filip (Uniwersytet im. Masaryka, Brno), Karel Klíma (Zachodnio-Czeski Uniwersytet, Pilzno),
Eugeniusz Kwiatkowski (UŁ), Halina Mortimer-Szymczak (UŁ), Vytautas Nekrošius (Uniwersytet
Wileński), Stanisław Rudolf (UŁ), Zygfryd Rymaszewski (UŁ), Joanna Schmidt-Szalewski
(Uniwersytet w Strasbourgu), Michał Seweryński (UŁ), Krzysztof Skotnicki (UŁ),
Marek Zirk-Sadowski (UŁ)

REDAKCJA

REDAKTOR NACZELNY: Anna Pikulska-Radomska

C z ę ś ć   p r a w n i c z a

ZASTĘPCA REDAKTORA NACZELNEGO: Agnieszka Liszewska
SEKRETARZ REDAKCJI: Dagmara Skrzywanek-Jaworska

C z ę ś ć   e k o n o m i c z n a

ZASTĘPCA REDAKTORA NACZELNEGO: Piotr Urbanek
SEKRETARZ REDAKCJI: Agata Wieczorek

RECENZENCI

Lista recenzentów zamieszczona będzie
w tomie CI/2016 Studiów Prawno-Ekonomicznych

REDAKTOR JĘZYKOWY: Marta Szymor-Rólczak

OPRACOWANIE TECHNICZNE TEKSTU: Anna Wiśniewska-Grabarczyk

Ministerstwo Nauki
i Szkolnictwa Wyższego

Studia Prawno-Ekonomiczne finansowane w ramach umowy 703/P-DUN/2016 ze środków Ministra Nauki
i Szkolnictwa Wyższego przeznaczonych na działalność upowszechniającą naukę.
Druk czasopisma sfinansowany przez Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Łódzkiego
oraz Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny Uniwersytetu Łódzkiego

Czasopismo indeksowane jest w bazach CEJSH, Copernicus, CEEOL, BAZ EKON, EBSCOhost,
ERIH Plus, Proquest i znajduje się na liście ministerialnej czasopism punktowanych.
Artykuły czasopisma w elektronicznej wersji są dostępne w bazach CEJSH, CEEOL, EBSCOhost,
BAZ EKON, Proquest i na platformie epnp oraz IBUK

Wydanie I publikacji, wersja elektroniczna pierwotna

© Copyright by Łódzkie Towarzystwo Naukowe, Łódź 2016

Projekt okładki: Hanna Stańska
Opracowanie komputerowe: „PERFECT” Marek Szychowski, tel. 42 215-83-46
Druk: 2K Łódź sp. z o.o., ul. Płocka 35/45, www.2k.com.pl, 2k@2k.com.pl
Nakład: 300 egz.

ISSN 0081-6841
e-ISSN 2450-8179

SPIS TREŚCI

CONTENTS

PRAWO – THE LAW

Maciej BORSIAK „Promieniowanie” konstytucji ..... <i>„Radiance” of Constitution</i>	11
Zofia DUNIEWSKA Z rozważań nad dobrem gminy ..... <i>Reflecting upon the Good of the Commune</i>	31
Łukasz Jan KORPOROWICZ Kontekst prawniczej wiedzy św. Tomasza z Akwinu ..... <i>Context of Legal Knowledge of Saint Thomas Aquinas</i>	49
Michał KRAKOWIAK Wyjawienie majątku dłużnika w postępowaniu egzekucyjnym w prawie hiszpańskim, włoskim i niemieckim ..... <i>Disclosure the Assets of the Debtor in the Enforcement Proceedings in Spanish, Italian and German Law</i>	71
Gregory POPOV Trade with the Aggressor and the Pact Ribbentrop–Molotov. Observations Inspired by Unknown Documents ..... <i>Handel z najeźdźcą a Pakt Ribbentrop–Molotow. Spostrzeżenia zainspirowane przez nieznane dokumenty</i>	89
Dagmara SKRZYWANEK-JAWORSKA O „nieszczęśliwym nietoperzu” w Landrechcie Pruskim. Darowizna remuneratoryjna ..... <i>On “the Unhappy Bat” in General State Laws for the Prussian States. Remuneratory Gift</i>	105

Tomasz TULEJSKI Behemot i Lewiatan w oceanie polityczności. Carl Schmitt: przestrzeń, prawo, polityka. Część I	131
<i>Behemoth and Leviathan in the Ocean of the Political. Carl Schmitt: Space, Law, Politics. Part 1</i>	

Sprawozdanie z konferencji

Henryk MALEWSKI Międzynarodowa konferencja naukowa „Integration and Exclusion. Language Rights of National Minorities in Europe”, Wilno, 27 listopada 2015 roku	145
---	-----

EKONOMIA – THE ECONOMICS

Krzysztof BOROWSKI The Influence of Moon Phases on Rates of Return of the Warsaw Stock Exchange Indices	151
<i>Wpływ faz księżyca na stopy zwrotu indeksów Giełdy Papierów Wartościowych w Warszawie</i>	

Stanisław FLEJTERSKI, Magdalena ZIOŁO Równowaga finansowa jako wyzwanie dla finansów po kryzysie 2008 roku. W poszukiwaniu priorytetów i parytetów w nauce finansów	167
<i>The Financial Balance as a Challenge for Finance After the Crisis in 2008. In Search of Priorities and Parity in Science Finance</i>	

Jerzy GAJDKA, Piotr PIETRASZEWSKI Economic Growth and Stock Prices: Evidence from Central and Eastern European Countries	179
<i>Wzrost gospodarczy a ceny akcji w krajach Europy Środkowo-Wschodniej</i>	

Janina GODŁÓW-LEGIĘDŹ Szkolnictwo wyższe w procesie transformacji ustrojowej w Polsce a jakość kształcenia	197
<i>Polish Higher Education in Transition and Quality of Education</i>	

Aleksandra JEWTUCHOWICZ Terytorium i terytorializacja w europejskiej polityce rozwoju regionalnego	221
<i>Territory and Territorialisation in European Regional Development Policy</i>	

Stanisław KASIEWICZ Spór wokół kategorii „dobra regulacja”	237
<i>The Controversy over the Category of „Good Regulation”</i>	
Tomasz POTOCKI, Krzysztof OPOLSKI Metody podnoszenia świadomości finansowej wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym	255
<i>Methods of Financial Capabilities Development among Low-Income Population</i>	
Bogusława URBANIAK W kierunku „srebrnej gospodarki” – konieczność czy szansa na rozwój	275
<i>Towards Silver Economy – a Necessity or an Opportunity for Development</i>	
Marzena Anna WERESA Innowacje a koncepcja zrównoważonej konkurencyjności – przypadek Polski	293
<i>Innovation and Sustainable Competitiveness: Evidence from Poland</i>	
Tomasz WOŁOWIEC, Mirosław CIENKOWSKI Preferencje w lokalnych podatkach majątkowych a zachowania podmiotów gospodarczych	313
<i>Preferences in the Local Property Taxes and a Decisions of Local Traders</i>	
Danuta ZAWADZKA, Ewa SZAFRANIEC-SILUTA, Roman ARDAN Ocena skłonności gospodarstw rolnych Pomorza Środkowego do zadłużania się	335
<i>Assessment Tendency to Indebtedness of the Middle Pomerania Farms</i>	

STUDIA PRAWNO-EKONOMICZNE, TOM 98/2016
Streszczenia / Summary

PRAWO – THE LAW

Maciej BORSIAK

Doktorant w Katedrze Teorii i Filozofii Prawa,
Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Łódzki;
e-mail: mkborsiak@gmail.com

„PROMIENIOWANIE” KONSTYTUCJI

(Streszczenie)

Tekst poświęcony jest zjawisku wpływania zasad wyrażonych w konstytucji na inne gałęzie prawa, w szczególności zaś na prawo prywatne, czyli zjawisku tzw. „promieniowania konstytucji”. Punktem wyjścia jest przedstawienie genezy wynikającej z orzecznictwa Federalnego Trybunału Konstytucyjnego w Karlsruhe oraz omówienie ewolucji jaką przeszły relacje zasad prawa konstytucyjnego i niemieckiej Ustawy Zasadniczej w stosunku do Bürgerliches Gesetzbuch. Następnie temat zostaje omówiony na gruncie prawa amerykańskiego, w odniesieniu do precedensowego charakteru *common law* oraz w zestawieniu z doktryną „żywej konstytucji”, pozwalającą na elastyczną, zgodną z duchem epoki interpretację Konstytucji USA. Wreszcie następuje analiza prawa polskiego oraz próba odpowiedzi na pytanie, czy przedstawione zjawisko występuje również w relacji Konstytucji RP i polskiego prawa cywilnego, czego przesłanką mogłaby być np. zasada bezpośredniego obowiązywania ustawy zasadniczej, stanowiąca podstawę do nie tylko wertykalnego, ale i horyzontalnego jej oddziaływania.

Słowa kluczowe: konstytucja; prawo konstytucyjne; prawo prywatne; zasady państwa prawnego

„RADIANCE” OF CONSTITUTION

(Summary)

The text deals with the phenomenon of influencing the principles expressed in the Constitution on the other branches of law, in particular to the private law. The starting point is to present the origins in jurisdiction of the Federal Constitutional Court in Karlsruhe and discussion on the evolution of the relationship between constitutional law and the principles of the German Basic Law in according to the BGB, especially in the context of protection of social rights. Then, the subject was discussed in reference to American law, in relation to the nature of the *common law*, and combining with the doctrine of a “living constitution”, which allows a flexible, up to date interpretation of the US Constitution. Finally, there is the analysis of the Polish law and attempt to answer the question, whether presented phenomenon also occurs on the basis of regulations of the Constitution of the Republic of Poland and the Polish civil law, what premise may be, eg. the principle of direct application, which is the basis for not only vertical, but also horizontal impact.

Keywords: constitution; constitutional law; private law; the rule of law

Zofia DUNIEWSKA

Prof., Katedra Prawa Administracyjnego i Nauki Administracji,

Wydział Prawa i Administracji, Uniwersytet Łódzki;

e-mail: zduniewska@wpia.uni.lodz.pl

Z ROZWAŻAŃ NAD DOBREM GMINY

(Streszczenie)

Artykuł obejmuje rozważania poświęcone dobru gminy – objaśnienie treści kryjących się w tym pojęciu, powiązań zachodzących pomiędzy tym dobrem i innymi dobrami, czynników wpływających na jego kształt i urzeczywistnianie. Gminę można postrzegać jako swoistą małą ojczyznę, wypełniającą przestrzeń pomiędzy wspólnotą rodzinną i ogólnopaństwową. Mieszkańcy gminy tworzą z mocy prawa wspólnotę samorządową. Ma ona służyć dobru gminy, w tym zwłaszcza członkom jej społeczności. Dobro gminy jest naczelną wartością leżącą u podstaw funkcjonowania wspólnoty lokalnej, jej dobrobytu, ładu i wiążącego ją porządku. Stanowiąc wartość samą w sobie, dobro gminy ma umacniać inne wartości. Katalog tego, co składa się na złożone i niedookreślone prawnie dobro gminy jest rozległy i otwarty. Dobro to ma charakter względny. Można je ukazywać z wielu punktów widzenia i w odmiennych kontekstach. Jego relacje z innymi dobrami przyjmują różną postać. O tym, co uznane zostanie za takie dobro gminy, decyduje wiele czynników odmiennej natury. Tkwią one już w samej wspólnotcie, ale też są niezależne od niej. Wyznaczenie i urzeczywistnienie dobra gminy musi opierać się na konsensusie osiągniętym w wyniku dyskusji społecznej. Działania dla dobra gminy są ściśle skorelowane z istotą i rolą podstawowej jednostki samorządu terytorialnego. Dobro wspólnoty gminnej, przy poszanowaniu w szczególności zasad humanizmu, legalności, równości, sprawiedliwości społecznej, demokratyzmu, solidaryzmu i pomocniczości, jest pierwszoplanową racją istnienia gminy i powierzania funkcji publicznych osobom działającym dla jej pożytku.

Słowa kluczowe: wspólnota samorządowa; dobro wspólne; interes publiczny

REFLECTING UPON THE GOOD OF THE COMMUNE

(Summary)

The article includes considerations devoted to the good of the municipality: the contents that lie behind this concept, the connections between this good and other ones and the factors influencing its conformation. The municipality may be perceived as a small version of the homeland that fills the space between the family and the state-level community. Its residents create a self-government community by virtue of law. It serves the good of the commune, especially – its members. The good of the municipality is a primary value, underlying the existence of the local community, its prosperity, law and order. As a value itself, the good of a municipality should trench other merits. The list of factors, building that complex and underdetermined term, is non-exhaustive and extensive. This good has also a relative nature. It may be featured from different points of view and in distinct contexts. Its relations to other goods may take different forms. There are various factors, deciding what constitutes such good. They are rooted in the very center of the community, as well as outside of it as the independent ones. Delineating and realization of the good of the municipality has to be based on the consensus reached through the discussion and the social compromise. The actions undertaken for the benefit of the municipality are closely correlated with the nature and the role of the primary territorial self-government unit. The good of the municipality – having regard to the respect for, in particular, the principles of humanism, legitimacy, equality, social justice,

democratism, solidarity and subsidiarity – is a primary rationale for its existence and for entrusting public functions to the individuals acting for its benefit.

Keywords: self-government community; common good; public interest

Łukasz Jan KORPOROWICZ

Dr, Katedra Prawa Rzymskiego, Wydział Prawa i Administracji,

Uniwersytet Łódzki; świecki dominikanin;

e-mail: lkorporowicz@wpia.uni.lodz.pl

KONTEKST PRAWNICZEJ WIEDZY ŚW. TOMASZA Z AKWINU

(Streszczenie)

W niniejszym artykule autor stara się wskazać na kontekst i źródła wiedzy prawniczej posiadanej przez św. Tomasza z Akwinu. Nie ulega wątpliwości, iż Tomasz nie studiował prawa, lecz jest równocześnie pewne, że w swoich pracach powoływał źródła prawa rzymskiego i kanonicznego. Jak się wydaje, nie należy tych przypadków traktować jednostkowo, lecz raczej widzieć je w szerszej perspektywie. W przekonaniu autora wiedza Akwinaty na temat prawa stanowiła naturalną konsekwencję trzech niezależnych okoliczności. Po pierwsze, okres życia św. Tomasza przypadał na tzw. „wiek prawa”. Po drugie, był on członkiem zakonu dominikańskiego, w duchowości którego zawsze podkreślano konieczność studiów, które miały pomóc braciom w lepszym głoszeniu Słowa Bożego. Wreszcie, z początkami istnienia Zakonu Kaznodziejskiego łączyć należy zjawisko dużej liczby powołań wykształconych prawników i kanonistów rekrutujących się przede wszystkim z Uniwersytetu Bolońskiego. Wydaje się, iż wstępując do zakonu dzielili się oni swoją wiedzą ze współbraćmi. Także i w tym nieformalnym procesie nauczania prawa można poszukiwać źródeł prawniczej wiedzy Akwinaty.

Słowa kluczowe: Zakon Kaznodziejski; św. Tomasz z Akwinu; prawo; studium

CONTEXT OF LEGAL KNOWLEDGE OF SAINT THOMAS AQUINAS

(Summary)

In this article author is attempting to show the context and the sources of the legal knowledge acquired by Saint Thomas Aquinas. It is certain that Thomas had not studied law, but it is obvious as well that he used the sources of Roman and Canon law frequently in his own studies. The author believes that the Aquinas's knowledge of law is natural consequence of three circumstance. First of all, Saint Thomas's life occurred in the so-called "epoch of the law". Secondly, he was a member of the Dominican Order which always emphasised the need of study which help the friars to preach more accurately Word of God. Finally, in the times of Thomas Aquinas many friars entered the Order as a professional lawyers and canonists who by no means shared their knowledge of law with brothers.

Keywords: Order of Preachers; St. Thomas Aquinas, law; study

Michał KRAKOWIAK

Dr, Katedra Postępowania Cywilnego I, Wydział Prawa i Administracji,

Uniwersytet Łódzki, sędzia sądu rejonowego;

e-mail: michalkpc1@wp.pl

WYJAWIENIE MAJĄTKU DŁUŻNIKA W POSTĘPOWANIU EGZEKUCYJNYM W PRAWIE HISZPAŃSKIM, WŁOSKIM I NIEMIECKIM

(Streszczenie)

Celem prezentowanego opracowania jest omówienie instytucji w egzekucji sądowej – wyjawienia majątku dłużnika w prawie hiszpańskim, włoskim i niemieckim. Charakter prawny tego środka jest tożsamy w kontynentalnych systemach prawnych. Celem wyjawienia majątku jest bowiem uzyskanie wiedzy o mieniu dłużnika, z którego można prowadzić skuteczną egzekucję. Autor opracowania przeanalizował przepisy hiszpańskiego kodeksu postępowania cywilnego (*Ley de Enjuiciamiento Civil*) – art. 589, 590, włoski kodeks (*Codice di Procedura Civile*) – art. 492, 492-bis i na koniec kodeks niemiecki (*Zivilprozessordnung*) – § 802a i nn. Dla kontrastu rozważań, jako sposób odnalezienia majątku dłużnika, autor w zakończeniu opracowania przywołał również przykład z systemu *common law*, rozwiązanie prawne określone jako *Mareva Injunction* (*Freezing Injunction*).

Słowa kluczowe: wyjawienie majątku; majątek; wierzyciel; dłużnik; skuteczność egzekucji; zajęcie majątku dłużnika

DISCLOSURE THE ASSETS OF THE DEBTOR IN THE ENFORCEMENT PROCEEDINGS IN SPANISH, ITALIAN AND GERMAN LAW

(Summary)

The purpose of this article is to discuss the regulation of the debtor to disclose his assets in Spanish, Italian and German law. The nature of this measure is the same in the continental legal systems. The aim to disclosure the assets is to obtain knowledge of the debtor's property which can be carried out effective enforcement. The Author analyzed the regulations of the Spanish Code of Civil Procedure (*Ley de Enjuiciamiento Civil*) – art. 589, 590, the Italian Code (*Codice di Procedura Civile*) – art. 492, 492-bis and in the end, the German Code (*Zivilprozessordnung*) – § 802a ff. By contrast, as a way to find property of the debtor, the Author recalled in the end also an example of the *common law* system, which is used as a remedy called *Mareva Injunction* (*Freezing Injunction*).

Keywords: disclosure the assets; assets; creditor; debtor; effectiveness of enforcement; distraint

Gregory POPOV

Ph.D. in economics, an assistant professor at the Moscow Technological Institute,
Department Economics; e-mail: ggpopov2009@mail.ru

**TRADE WITH THE AGGRESSOR
AND THE PACT RIBBENTROP–MOLOTOV.
OBSERVATIONS INSPIRED BY UNKNOWN DOCUMENTS**

(Abstract)

This article is devoted to the problem of economic consequences of the pact Ribbentrop–Molotov. The discussion about the pact is going on for many years, however it is marred by scarcity of research examining the impact of the pact on the war efforts of the Nazi Germany in 1939–1941, the years of the utmost success of the Nazi war machine. The present paper relies on newly discovered documents revealing the economic relations between Germany and several states, including USSR. It constitutes a comparative study of the trade between Germany and Western democracies on the one hand, and between Germany and USSR on another, in order to better comprehend the role of the pact Ribbentrop–Molotov in the growth of the Nazi Germany's war machine.

Keywords: the pact Ribbentrop–Molotov; the Nazi Germany's economy; raw materials export in 1930s; USSR external policy; geopolitics during the Second World War

**HANDEL Z NAJEŹDŹCĄ A PAKT RIBBENTROP–MOŁOTOW.
SPOSTRZEŻENIA ZAINSPIROWANE PRZEZ NIEZNANE DOKUMENTY**

(Streszczenie)

Artykuł ten poświęcony jest problemowi gospodarczych skutków paktu Ribbentrop–Mołotow. Dyskusja na temat paktu trwa od wielu lat, jakkolwiek nie wykazano w badaniach wpływu paktu na sukcesy militarne nazistowskich Niemiec w latach 1939–1941, czyli okresie największych sukcesów nazistowskiej maszyny wojennej. Autor, bazując na nowo odnalezionych dokumentach ujawniających stosunki gospodarcze pomiędzy Niemcami a kilkoma państwami, włączając ZSRR, prezentuje studium porównawcze handlu pomiędzy Niemcami a demokracjami zachodnimi z jednej strony, a Niemcami i ZSRR – z drugiej, w celu podkreślenia roli paktu Ribbentrop–Mołotow w rozwoju maszyny wojennej nazistowskich Niemiec.

Słowa kluczowe: pakt Ribbentrop–Mołotow; gospodarka nazistowskich Niemiec; eksport surowców w latach trzydziestych XX wieku; polityka zagraniczna ZSRR; geopolityka w czasach II wojny światowej

Dagmara SKRZYWANEK-JAWORSKA
Dr, Katedra Prawa Rzymskiego,
Wydział Prawa i Administracji,
Uniwersytet Łódzki;
e-mail: dskrzywanek@wpia.uni.lodz.pl

**O „NIESZCZĘŚLIWYM NIETOPERZU” W LANDRECHCIE PRUSKIM.
DAROWIZNA REMUNERATORYJNA**

(Streszczenie)

Artykuł dotyczy regulacji darowizny remuneratoryjnej w Landrechcie Pruskim. Przedstawia krytyczne komentarze do tej regulacji autorstwa dwóch pruskich prawników, Juliusa Alberta Gruchota oraz Christiana Friedricha Kocha. Dokonane przez nich oceny są przyczynkiem do dyskusji o wpływie niemieckiej pandektystyki II poł. XIX wieku na interpretację rozwiązań cywilnego prawa pruskiego pod rządami Landrechtu.

Słowa kluczowe: *usus modernus pandectarum*; darowizna remuneratoryjna; Landrecht Pruski

**ON “THE UNHAPPY BAT” IN GENERAL STATE LAWS FOR THE PRUSSIAN STATES.
REMUNERATORY GIFT**

(Summary)

This article deals with the regulation of the remuneratory gift in General State Laws for the Prussian States. It presents critical commentaries to this regulation of the two Prussian lawyers, Julius Albert Gruchot and Christian Friedrich Koch. Their opinions can be seen as a small contribution in the discussion about the German pandectistic expansion in the second half of the 19th century on the interpretation of the civil Prussian law solutions under the General State Laws for the Prussian States.

Keywords: *usus modernus pandectarum*; remuneratory gift; General State Laws for the Prussian States

Tomasz TULEJSKI
Dr hab. prof. UL,
Katedra Doktryn Polityczno-Prawnych, Wydział Prawa i Administracji,
Uniwersytet Łódzki;
e-mail: ttulejski@tlen.pl

**BEHEMOT I LEWIATAN W OCEANIE POLITYCZNOŚCI.
CARL SCHMITT: PRZESTRZEŃ, PRAWO, POLITYKA**

Część I

(Streszczenie)

Autor analizuje koncepcję Carla Schmitta o opozycji pomiędzy lądem i morzem jako uniwersalnym prawie historii. Według autora *Nomos der Erde* historia świata jest historią wojen toczonych przez potęgę morską przeciwko potęgom lądowym lub kontynentalnym oraz wojen potęg lądowych przeciwko potęgom morskim lub oceanicznym. Używa przy tym symboli biblijnych, by opisać ten historyczny konflikt: potęgi lądowe są symbolicznie reprezentowane przez Behemota, bestię lądową, podczas gdy potęgi morskie są przedstawiane jako Lewiatan, potwór morski. Autor argumentuje, że epoka wielkich odkryć geograficznych dała początek nowej erze wojen pomiędzy talassokracją i telurokracją. Według Schmitta ta przestrzenna rewolucja wyzwoliła fundamentalne siły historii wprowadzając nowe ziemie i nowe morza w obszar ludzkiej świadomości. Proces kolonizacji Nowego Świata wywołał konflikt pomiędzy lądowym katolicyzmem, a morskim protestantyzmem, pomiędzy państwem suwerennym i państwem liberalnym oraz dwiema wizjami prawa międzynarodowego.

Słowa kluczowe: Schmitt; geopolityka; prawo międzynarodowe; rewolucja przestrzenna; prawo wojny

**BEHEMOTH AND LEVIATHAN IN THE OCEAN OF THE POLITICAL. CARL SCHMITT:
SPACE, LAW, POLITICS. PART 1**

(Summary)

The Author analyses Carl Schmitt's concept of the opposition between land and sea as a universal historical construct. According to the author of *Nomos der Erde* world history is the history of wars waged by maritime powers against land or continental powers and by land powers against sea or maritime powers. He uses biblical symbols to denote this historical conflict: a land power is symbolically represented as a giant land beast Behemoth, while a maritime power is portrayed as a giant sea beast Leviathan. The Author argues that the Age of Discovery marked the beginning of a new era of war between talassocracy and telurocracy. According to Schmitt, this spatial revolution constituted a part of the fundamental forces of history, which bring new lands and new seas into human awareness. The process of the colonization of the New World by Europeans included a struggle between terrestrial Catholicism and maritime Protestantism, between the sovereign state and the liberal state as well as two kinds of international law.

Słowa kluczowe: Schmitt; geopolitics; international law; spatial revolution; law of war

EKONOMIA – THE ECONOMICS

Krzysztof BOROWSKI

Associate professor, Institute of Banking and Business Insurance,
Warsaw School of Economics; e-mail: kborow@sgh.waw.pl

THE INFLUENCE OF MOON PHASES ON RATES OF RETURN OF THE WARSAW STOCK EXCHANGE INDICES

(Summary)

The influence of the moon on human behavior has been featured in many, not only scientific publications. This paper tests the hypothesis that the one-session rates of return of index WIG20 (Warsaw Stock Exchange) in the period of 14.04.1994–30.06.2015, mWIG40 in the period 31.12.1997–30.06.2015 and sWIG80 in the period of 29.12.1994–30.06.2015, calculated for each of the following phases: full moon, new moon, first and third quarter, are statistically higher than zero (at the significance level of 95%) for WIG20 and sWIG20 when the moon was in the new phase and also for sWIG80 when the moon was in the full phase. In the second, third and the fourth part were tested null hypothesis regarding equality of one session average rates of return in two populations, for analyzed moon phases and when the moon phases falls on a specified day of the week or in the specified months.

In case of testing equality of average rates of return in two populations, the outcomes proved that the moon phases are irrelevant for one session average rates of return in two analyzed populations, but in case regarding equality of one-session average rates of return, computed for each day of the week, the result permit to reject the null hypothesis for full moon falling on Fridays (sWIG80) and for 1st quarter falling on Tuesdays (WIG20 and mWIG40). The average rates of return of the Fridays session for sWIG80 (full moon) resulted to be statistically higher than zero, while for Tuesday sessions calculated for WIG20 and mWIG40 (1st quarter) – negative.

Calculations of one-session average rates of return, regarding moon phases falling in a specified month, displayed that they are statistically higher than zero for: mWIG40 in March (full moon), WIG20 in June and mWIG40 in July (for indices both – moon in the first quarter phase) and lower than zero for: WIG20 and mWIG40 for full moon sessions in June, mWIG40 in July (new moon), WIG20 for November and sWIG80 for October sessions (for both indices – moon in the first quarter phase). Thus, the influence of moon phases on investors operating on the Warsaw Stock Exchange has been proved.

Keywords: market efficiency; calendar effects; market anomalies; moon influence

WPLYW FAZ KSIĘŻYCA NA STOPY ZWROTU INDEKSÓW GIELDY PAPIERÓW WARTOŚCIOWYCH W WARSZAWIE

(Streszczenie)

Wpływ księżycy na ludzkie oddziaływania został przedstawiony w wielu publikacjach naukowych. W artykule tym zweryfikowana została hipoteza statystyczna, że średnia jednosesyjna stopa zwrotu następujących indeksów giełdowych (w nawiasie podany został okres analityczny): WIG20

(14.04.1994–30.06.2015), mWIG40 (31.12.1998–30.06.2015) i sWIG80 (29.12.1994–30.06.2015) obliczona w czasie sesji, kiedy księżyc znajdował się w jednej z czterech faz (nów, 1. kwadra, pełnia i 3. kwadra) jest statystycznie różna od zera (dla $\alpha = 0,05$). W drugiej, trzeciej i czwartej części artykułu testowana była hipoteza równości średnich dziennych stóp zwrotu w dwu populacjach, wtedy gdy księżyc znajdował się w jednej ze swoich faz z uwzględnieniem sytuacji, kiedy faza księżyca przypadała w określonym dniu tygodnia lub określonym miesiącu.

Otrzymane wyniki wskazują, że jednosesyjna średnia stopa zwrotu obliczona dla sesji, kiedy księżyc znajdował się w fazie nowiu i indeksów WIG20 i sWIG80, a także dla fazy pełni księżyca i indeksu sWIG80, okazała się być statystycznie większa od zera. Z kolei w przypadku testowania równości średniej jednosesyjnej stopy zwrotu w dwu populacjach stóp zwrotu, oddziaływanie księżyca nie zostało wykazane, jednak analiza jednosesyjnych stóp zwrotu obliczonych dla sytuacji, gdy dana faza przypadała w określonym dniu tygodnia, prowadziła do odrzucenia hipotezy zerowej w czasie pełni przypadających w piątki (sWIG80) i pierwszej kwadry wypadających we wtorki (WIG20 i mWIG40). Średnia stopa zwrotu indeksu sWIG80, obliczona dla sesji przypadających w czasie pełni okazała się być statystycznie większa od zera, w odróżnieniu do średniej stopy zwrotu indeksów WIG20 i mWIG40 skalkulowanych dla sesji przypadających w czasie pierwszej kwadry, która okazała się być statystycznie mniejsza od zera. Obliczenia różnicy jednosesyjnych średnich stóp zwrotu w dwu populacjach, przeprowadzone w sytuacji, gdy dana faza księżyca przypadała w określonym miesiącu roku, wykazały statystyczną istotność w następujących przypadkach: czerwcowych (WIG20) i marcowych (mWIG40) pełni, lipcowych nowiu (mWIG40) oraz pierwszych faz księżyca przypadających w czerwcu i listopadzie (WIG20), lipcu (mWIG40) i październiku (sWIG80). Średnia stopa zwrotu była statystycznie większa od zera dla pełni przypadających w marcu (mWIG40), pierwszych kwadr w czerwcu (WIG20) i lipcu (mWIG40), a niższa od zera dla sesji czerwcowych pełni (WIG20 i mWIG40), lipcowego nowiu (mWIG40), pierwszych kwadr w listopadzie (WIG20) i październiku (sWIG80). Tym samym udowodniony został wpływ oddziaływania księżyca na inwestorów operujących na Gieldzie Papierów Wartościowych w Warszawie.

Słowa kluczowe: efektywność rynku; efekty kalendarzowe; anomalie rynkowe; wpływ księżyca

Stanisław FLEJTERSKI

Prof. dr hab., Katedra Bankowości i Finansów Porównawczych,
Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług, Uniwersytet Szczeciński;
e-mail: s.flejterski@vp.pl

Magdalena ZIOŁO

Prof. US dr hab., Katedra Bankowości i Finansów Porównawczych,
Wydział Zarządzania i Ekonomiki Usług, Uniwersytet Szczeciński;
e-mail: magdalena.ziolo@wzieu.pl**

RÓWNOWAGA FINANSOWA JAKO WYZWANIE DLA FINANSÓW PO KRYZYSIE 2008 ROKU. W POSZUKIWANIU PRIORYTETÓW I PARYTETÓW W NAUCE FINANSÓW

(Streszczenie)

Celem artykułu jest głównie próba dokonania redefinicji kategorii pojęciowych, jakimi są „równowaga finansowa” oraz „finanse zrównoważone” w odpowiedzi na zmiany dokonujące się we współczesnym otoczeniu. W opracowaniu zwrócono uwagę na konieczność postrzegania finansów zrównoważonych, jako kategorii ewoluującej pod wpływem oddziaływania triady czynników środowiskowych, społecznych i ekonomicznych, kształtujących współczesne zjawiska i stosunki finansowe. Dokonano także próby wskazania i uporządkowania priorytetów, którymi powinna kierować się współczesna nauka finansów oraz wskazano na pożądany udział poszczególnych czynników w kształtowaniu decyzji finansowych podmiotów gospodarki narodowej.

Słowa kluczowe: finanse; równowaga finansowa; finanse zrównoważone; kryzys

IN SEARCH OF PRIORITIES AND PARITY IN SCIENCE FINANCE

(Summary)

This article attempts to make a redefinition of conceptual categories, which are “financial balance” and “sustainable finance” in response to changes taking place in contemporary surroundings. The study highlighted the necessity of considering the sustainable finance, as a category evolving under the influence of the triad of environmental, social and economic factors impacting on the contemporary phenomena and financial relations. There have also been attempts to identify and clarify priorities, which should be guided by the modern science of finance and pointed out the expected share of individual factors in shaping the financial decisions of entities of the national economy.

Keywords: finance; financial equilibrium; sustainable finance; crisis

Jerzy GAJDKA

Prof. dr hab., Katedra Ekonomii Przemysłu i Rynku Kapitałowego,
Instytut Ekonomik Stosowanych i Informatyki, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny,
Uniwersytet Łódzki; e-mail: jgajdka@uni.lodz.pl

Piotr PIETRASZEWSKI

Dr, Katedra Ekonomii Przemysłu i Rynku Kapitałowego,
Instytut Ekonomik Stosowanych i Informatyki, Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny,
Uniwersytet Łódzki; e-mail: ppietraszewski@uni.lodz.pl

ECONOMIC GROWTH AND STOCK PRICES: EVIDENCE FROM CENTRAL AND EASTERN EUROPEAN COUNTRIES

(Summary)

The paper discusses the problem of relations between a capital market and real economy measured by the cross-country correlation between long-term stock rate of return and real GDP growth. According to some research results, the correlation is negative for most developed countries in the long run. Other studies indicate rather the lack of correlation, both for highly developed and emerging market countries. The aim of the paper is to present these somewhat controversial results and review plausible reasons for the observed tendencies. The second aim is to present the results of our research obtained with a sample of Central and Eastern European countries, in which capital market began to develop only after the fall of communism, so quite recently. They allow the conclusion that in the CEE economies the correlation between economic growth and equity returns is either positive or unclear. It is difficult to find all reasons why it is so, however, generally these results show that it is difficult to find clear relationship between stock market and economic growth in the world economies.

Keywords: economic growth; stock returns; Central and Eastern European countries

WZROST GOSPODARCZY A CENY AKCJI W KRAJACH EUROPY ŚRODKOWO-WSCHODNIEJ

(Streszczenie)

W artykule omówiono związek pomiędzy koniunkturą giełdową a realną sferą gospodarki, mierzony korelacją pomiędzy stopą zwrotu z rynku akcji a stopą wzrostu PKB. Z niektórych wcześniejszych badań wynika, że związek ten w krajach wysoko rozwiniętych w długim okresie ma charakter korelacji negatywnej. Inne badania wskazują raczej na brak korelacji, zarówno dla krajów wysoko rozwiniętych, jak i rynków wschodzących. Celem artykułu jest zaprezentowanie tych nieco kontrowersyjnych wyników i przegląd możliwych przyczyn zaobserwowanych tendencji. W prezentowanym artykule przedstawiono również rezultaty własnych badań omawianej relacji, przeprowadzonych na próbie państw Europy Środkowo-Wschodniej, w których rynek kapitałowy zaczął rozwijać się dopiero po upadku komunizmu, a więc od relatywnie niedługiego okresu. Jak wykazały wyniki badania, w państwach Europy Środkowo-Wschodniej można mówić raczej o korelacji pozytywnej lub też braku korelacji pomiędzy wzrostem gospodarczym a stopami zwrotu z akcji. Trudno wskazać na jednoznaczną przyczynę tego stanu, ale uzyskane rezultaty wskazują, że nie można w sposób jednoznaczny określić związku, który występuje pomiędzy wzrostem gospodarczym a rynkiem akcji w poszczególnych krajach.

Słowa kluczowe: wzrost gospodarczy; stopy zwrotu z akcji; kraje Europy Środkowo-Wschodniej

Janina GODŁÓW-LEGIEDŹ

Prof. dr hab., Katedra Makroekonomii, Instytut Ekonomii,

Uniwersytet Łódzki;

e-mail: janina@legiedz.com

SZKOLNICTWO WYŻSZE W PROCESIE TRANSFORMACJI USTROJOWEJ W POLSCE A JAKOŚĆ KSZTAŁCENIA

(Streszczenie)

Przedmiotem artykułu jest analiza zmian instytucji formalnych i modelu finansowania szkolnictwa wyższego w Polsce w ostatnich dwu dekadach, a celem – zasygnalizowanie konieczności zachowania większej równowagi w relacji między tradycyjną rolą uniwersytetu a tendencją do jego podporządkowania bieżącym siłom rynkowym. Za metodologiczną podstawę analizy i oceny przemian polskiego szkolnictwa wyższego przyjęto klasyczną ideę spontanicznego rozwoju społecznego i hipotezę interakcji między instytucjami formalnymi i nieformalnymi rozwijaną na gruncie nowej ekonomii instytucjonalnej. Przewodnia teza referatu jest następująca: ewolucja polskiego szkolnictwa wyższego w okresie transformacji ustrojowej w Polsce może być kolejnym argumentem zwolenników rozwijanej przez Friedricha Hayeka tezy Adama Fergusona, iż instytucje społeczne są wprawdzie wynikiem ludzkich działań, ale nie są wynikiem ludzkiego planu. Rozwój sektora prywatnego w szkolnictwie wyższym i niedostatek funduszy publicznych prowadzi do rosnącej konkurencji i presji na krótkookresową efektywność ekonomiczną oraz parametryczny system oceny. Jednakże w sytuacji niezgodności między formalnymi i nieformalnymi instytucjami konkurencja doprowadziła wprawdzie do imponującego wzrostu wskaźników scholaryzacji, ale stało się to w znacznym stopniu kosztem jakości kształcenia. Przekształcenia w polskim szkolnictwie wyższym są elementem ogólniejszych zmian roli uniwersytetów na świecie – zmian, które mogą ograniczać niezależność badań i czynić z niego instrument dominujących sił ekonomicznych.

Słowa kluczowe: wykształcenie wyższe; jakość kształcenia; transformacja; finanse; spontaniczny ład

POLISH HIGHER EDUCATION IN TRANSITION AND QUALITY OF EDUCATION

(Summary)

The paper analysis changes of the formal institutions and the model of funding of the higher education in Poland in the last two decades. It argues that transformation of Polish higher education may validate Adam Ferguson's idea that social institutions are the result of human action, but not the result of human plan. The paper looks at changes in Polish higher education from the perspective of the new institutional economics, especially a conception of the interaction between formal and informal institutions. The private sector in higher education and the shortage of public funding lead to a greater emphasis on competition, efficiency and performance metrics. Nonetheless when there is no compatibility of the formal and informal institutions, competition and a striving for profits can lead and do to increasing enrollment rates but they hardly ever lead to a better quality of education. What we afraid, there is a tendency to subordinate an university to current political and market forces.

Keywords: higher education; quality of education; transition; finance; spontaneous order

Aleksandra JEWTUCHOWICZ

Profesor zwyczajny, Katedra Gospodarki Regionalnej i Środowiska,
Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny, Uniwersytet Łódzki

TERYTORIUM I TERYTORIALIZACJA W EUROPEJSKIEJ POLITYCE ROZWOJU REGIONALNEGO¹

(Streszczenie)

W artykule, w pierwszej części, autor analizuje proces przechodzenia od pojęcia przestrzeni i regionu do pojęcia terytorium jako nowego paradygmatu rozwoju. Rewolucja technologiczna i związana z tym globalizacja wywołały głębokie zmiany w gospodarce światowej. Zjawiska te spowodowały zakwestionowanie dominujących do lat 70. XX wieku w naukach ekonomicznych koncepcji teoretycznych. W ekonomii regionalnej konieczność przeformułowania dotychczasowych poglądów wymuszona została przez niemożność wyjaśnienia, na podstawie wcześniejszych koncepcji i doktryn, nowych tendencji w rozwoju przestrzennym. W drugiej części artykułu pokazano, jak w debatach na temat europejskiej polityki regionalnej i w oficjalnych dokumentach Unii Europejskiej terminy: „terytorium”, „terytorializacja”, „terytorialność” zastępują takie pojęcia jak „region” czy „przestrzeń”.

Słowa kluczowe: terytorium; terytorializacja; rozwój regionalny; polityka spójności Unii Europejskiej

TERRITORY AND TERRITORIALISATION IN EUROPEAN REGIONAL DEVELOPMENT POLICY

(Summary)

In the first part of the paper the author analyses the process of moving from the concepts of space and region to the notion of territory as a new development paradigm. The technological revolution and resulting globalisation processes have brought about deep changes in the world economy. These phenomena have called into question the theoretical concepts dominating in economic sciences since the 1970s. In regional economics the necessity to reformulate previous concepts has been triggered by the inadequacy of existing conceptions and doctrines to explain new tendencies in spatial development. The second part of the paper demonstrates how concepts such as territory, territorialisation and territoriality gradually replace the notion of region or space in debates on European regional policy and in official EU documents.

Keywords: territory; territorialisation; regional development; EU cohesion policy

Stanisław KASIEWICZ

Prof. dr hab., Zakład Zarządzania Ryzykiem,

Instytut Finansów Korporacji i Inwestycji, Kolegium Nauk o Przedsiębiorstwie,

Szkoła Główna Handlowa, Warszawa;

e-mail: skasie@sgh.waw.pl

SPÓR WOKÓŁ KATEGORII „DOBRA REGULACJA”

(Streszczenie)

Celem artykułu jest pokazanie, w jaki sposób definiuje się i ocenia dobrą regulację na poziomie indywidualnych projektów. Autor poddał ocenie dotychczasowe publikacje podejmujące określone w tytule zagadnienie, zwracając szczególną uwagę na metodyczne aspekty dotyczące kryteriów i wskaźników wykorzystywanych w ewaluacji regulacji przez międzynarodowe instytucje, zwłaszcza OECD.

Głównym rezultatem badania jest konstatacja, że w licznych weryfikowanych podejściach metodycznych brakuje wyników dla Polski (wyjątkiem są wyniki raportów opracowanych przez Bank Światowy w serii „Doing Business”, w których Polska uczestniczy; jednakże charakter tych badań nie pozwala w sposób bezpośredni określić, jaki jest związek badanych obszarów przedmiotowych z konkretnymi regulacjami). Stąd można wnioskować, że nie prowadzimy badań w tym zakresie, nie posiadamy baz danych i nie jesteśmy specjalnie zainteresowani ich wynikami. W związku z tym, trudno jest oczekiwać, że proces stanowienia prawa będzie prowadził do stymulowania konkurencyjności i wzrostu gospodarczego naszego kraju.

Słowa kluczowe: dobra regulacja; legislacja; kryteria oceny i wskaźniki

THE CONTROVERSY OVER THE CATEGORY OF „GOOD REGULATION”

(Summary)

This article aims to show how determined and assessed good regulation at the level of individual projects and what is the opinion of Polish lawmaking process. It is based on a critical evaluation of publications, paying particular attention to the application of the criteria and indicators used by international institutions, in particular the OECD.

The main result of the study is that in a number of methodological approaches verified there are no results for Polish. Thus, we can conclude that Poland do not participated in these research, we do not have databases and we are not especially interested in their results. Therefore, it is difficult to expect that the process of law will lead to stimulating competitiveness and economic growth of our country.

Keywords: good regulation; legislation; evaluation criteria and indexes

Tomasz POTOCKI

Dr, Katedra Polityki Gospodarczej, Wydział Ekonomii, Uniwersytet Rzeszowski,
e-mail: tpotocki@gmail.com

Krzysztof OPOLSKI

Prof. zw. dr hab., Katedra Finansów, Bankowości i Rachunkowości,
Wydział Nauk Ekonomicznych, Uniwersytet Warszawski,
e-mail: kopolski@wne.uw.edu.pl

METODY PODNOSZENIA ŚWIADOMOŚCI FINANSOWEJ WŚRÓD OSÓB ZAGROŻONYCH WYKLUCZENIEM SPOŁECZNYM

(Streszczenie)

Niski poziom świadomości finansowej, szczególnie w kontekście ostatniego kryzysu finansowego, stał się w ostatnich latach przedmiotem ożywionej debaty międzynarodowej, przedmiotem wydawanych rekomendacji i zaleceń Komisji Europejskiej, OECD i Banku Światowego. Szczególnego znaczenia nabiera wśród osób zagrożonych wykluczeniem społecznym, dla których odpowiedni poziom świadomości finansowej może oznaczać podnoszenie jakości i poziomu życia. Problem niskiej świadomości finansowej jest tym istotniejszy, im mniejsza jest skuteczność stosowanych obecnie mechanizmów edukacji finansowej. Dlatego coraz częściej stosuje się podejście systemowe do instytucjonalnych mechanizmów podnoszenia świadomości finansowej. Celem artykułu jest przedstawienie modelu podnoszenia świadomości finansowej wraz z jej kluczowymi komponentami, tzn. socjalizacją ekonomiczną, edukacją finansową oraz narzędziami finansowymi. Artykuł ten ma charakter metodyczny i przeglądowy. Zastosowano w nim analizę krytyczną opublikowanych źródeł.

Słowa kluczowe: świadomość finansowa; reguły decyzyjne (heurystyki); edukacja finansowa; socjalizacja ekonomiczna; finanse osobiste; decyzje finansowe; zachowanie finansowe; hierarchia potrzeb finansowych

METHODS OF FINANCIAL CAPABILITIES DEVELOPMENT AMONG LOW-INCOME POPULATION

(Summary)

The very low level of financial capabilities, especially in the context of the recent financial crisis has become a hot international debate. It has results in the number of recommendation issued by OECD, World Bank as well as European Commission. It has played very significant role from the perspective of low income population. Building financial capabilities among this part of the society may be the most effective way of rising the level of life quality. The financial education fallacy forces the new institutionalized and holistic framework of rising financial capabilities. In particular, The main aim of the paper is to present theoretical model of institutional financial capability building with the key components including: economic socialization, economic education as well as the right financial product design. The critical review of international and domestic research was applied to answer the research question.

Keywords: financial capabilities; decision rules (heuristics); financial education; economic socialization; personal finance; financial decisions; financial behavior; financial needs pyramid

Bogusława URBANIAK
Dr hab., Katedra Pracy i Polityki Społecznej,
Wydział Ekonomiczno-Socjologiczny, Uniwersytet Łódzki;
e-mail: bogelur@uni.lodz.pl

W KIERUNKU „SREBRNEJ GOSPODARKI” – KONIECZNOŚĆ CZY SZANSA NA ROZWÓJ

(Streszczenie)

Starzenie się społeczeństw przynosi szereg zmian o charakterze makro- i mikroekonomicznym. Najczęściej zwraca się uwagę na ich kosztowy charakter, obciążenie gospodarki a nawet przyczynę spowolnienia jej rozwoju. Kwestią otwartą pozostaje to, czy i w jaki sposób starzenie się społeczeństw może stać się impulsem do podejmowania innowacyjnych działań, które będą sprzyjać rozwojowi gospodarcemu. Celem opracowania jest przedstawienie różnych ujęć „srebrnej gospodarki”, która występuje w krajach objętych procesami starzenia się demograficznego. Szczególną uwagę zwrócono na nowe obszary działalności i rozwój dotychczasowych w związku z poszukiwaniem skuteczniejszych sposobów zaspokojenia potrzeb starzejących się populacji.

Słowa kluczowe: starzenie się; srebrna gospodarka; prawa człowieka; polityka senioralna

TOWARDS SILVER ECONOMY – A NECESSITY OR AN OPPORTUNITY FOR DEVELOPMENT

(Summary)

The aging of societies brings about many macroeconomic and microeconomic changes. They are usually perceived in terms of costs, as a burden on the economy or even as a factor decelerating its growth. Whether, and how, the aging of societies can generate an impulse for innovative actions supporting economic development is still an open issue. The aim of the article is to present various approaches to the silver economy that are used in countries affected by population aging. Special attention is given to new areas of activity and the expansion of the existing ones resulting from the search for more effective ways of meeting the needs of aging populations.

Keywords: ageing; silver economy; human rights; senior policy

Marzenna Anna WERESA

Prof. dr hab., Instytut Gospodarki Światowej, Szkoła Główna Handlowa w Warszawie;

e-mail: mweres@sgh.waw.pl

INNOWACJE A KONCEPCJA ZRÓWNOWAŻONEJ KONKURENCYJNOŚCI – PRZYPADEK POLSKI

(Streszczenie)

W ostatnich latach, wskutek burzliwych kryzysowych doświadczeń, badacze zaczęli dostrzegać konieczność dążenia nie tylko do poprawy konkurencyjności gospodarek rozumianej przez pryzmat poprawy produktywności, ale również do osiągnięcia tzw. zrównoważonej konkurencyjności. Ta nowa koncepcja koncentruje się nie tylko na poprawie produktywności wykorzystania posiadanych zasobów materialnych i niematerialnych, ale akcentuje też dążenie do zapewnienia równowagi społecznej oraz zrównoważonego wykorzystania środowiska naturalnego. Kluczowe miejsce w tej koncepcji zajmują innowacje. Celem artykułu jest określenie czy i w jakim stopniu innowacje społeczne oraz ekoinnowacje, przyczyniają się do kształtowania przewag konkurencyjnych polskiej gospodarki ujmując konkurencyjność w jej zrównoważonym wymiarze. Za pomocą indeksu ujawnionych przewag technologicznych (RTCA) obliczonego na podstawie statystyki patentowej określona została specjalizacja technologiczna Polski i dla całej UE 28 w zakresie podstawowych potrzeb ludzkich oraz technologii zarządzania ochroną środowiska i zmiany tej specjalizacji w latach 2000–2011. W kolejnym etapie analizy wykorzystano indeksy RTCA w obu tych obszarach patentowania jako miernik odpowiednio: innowacji społecznych i innowacji ekologicznych. Z analizy przeprowadzonej w artykule wynika, iż w okresie 2000–2011 te dwie nowe formy innowacji odgrywały ważną rolę w kształtowaniu zrównoważonej konkurencyjności polskiej gospodarki.

Słowa kluczowe: innowacje; konkurencyjność; zrównoważenie społeczne; środowisko; Polska

INNOVATION AND SUSTAINABLE COMPETITIVENESS: EVIDENCE FROM POLAND

(Summary)

This paper focuses on competitiveness seen from macroeconomic perspective, but understood in a new, non-traditional, expanded way. It is the concept of sustainable competitiveness, which refers not only to improvements productivity, but also includes some additional aspects related to the environmental and social issues. Innovation remains the key element of this concept, however, apart from technological innovation, new forms of innovation, such as eco-innovations and social innovations play a significant role in it. The main objective of this paper is to find out to what extent these two new forms of innovation are correlated with Poland's competitiveness. Using a revealed technological advantage (RTCA) index based on patent statistics changes in technological specialization have been identified for Poland and for the whole EU 28 in the fields of environmental management technologies and human necessities in the period of 2000–2011. In the next step of the analysis RTCA indices in both fields have been used as proxies for eco-innovations and social innovations respectively. This paper shows that in the period of 2000–2011 these two new forms of innovation played an important role in shaping sustainable competitiveness of the Polish economy.

Keywords: innovation; competitiveness; social sustainability; environment; Poland

Tomasz WOŁOWIEC

Dr hab. prof. nadzw.,

Zakład Ekonomiki Przedsiębiorstw i Rozwoju Lokalnego,

Wydział Administracji i Ekonomii, Wyższa Szkoła Ekonomii i Innowacji w Lublinie;

Zastępca Burmistrza Krynicy-Zdroju;

e-mail: wolowiectomek@gmail.com

Mirosław CIENKOWSKI

Dr, Instytut Nauk Społecznych, Uczelnia Warszawska im. Marii Skłodowskiej-Curie;

e-mail: miroslaw.cienkowski@uwmsc.pl

PREFERENCJE W LOKALNYCH PODATKACH MAJĄTKOWYCH A ZACHOWANIA PODMIOTÓW GOSPODARCZYCH

(Streszczenie)

Podstawowym celem polityki podatkowej tak w wymiarze makro- jak i mikroekonomicznym jest realizacja funkcji fiskalnej podatków, sprowadzającej się do gromadzenia dochodów umożliwiających realizację zadań i funkcji przypisanych podmiotom sektora finansów publicznych (SFP) i szerzej – sektora publicznego. Wpływy podatkowe służą również finansowaniu transferów tak w obrębie sektora, jak i na rzecz podmiotów spoza sektora publicznego, przyczyniając się do alokacji środków pomiędzy podatnikami a związkami publicznoprawnymi – państwem a organami jednostek samorządu terytorialnego (JST). Opodatkowanie służy także realizacji funkcji pozafiskalnej (stymulacyjnej), przyjmującej za cel kształtowanie zachowań gospodarczych i społecznych podatników. Ilustrację niefiskalnych celów polityki podatkowej stanowi koncentracja JST na działaniach zakładających zmianę lub przekształcenie obecnego stanu zjawisk oraz stosunków społeczno-ekonomicznych bądź ich ustanie, ewentualnie ograniczenie ich skali. W ramach pozafiskalnych celów podatkowych umiejscawia się funkcję stymulacyjną wspierającą na równi realizację celów społecznych oraz gospodarczych poprzez zachęcanie podatników do podejmowania określonych zachowań.

Słowa kluczowe: podatek od nieruchomości; podatki lokalne; decyzje menedżerskie; fiskalne i pozafiskalne funkcje opodatkowania

PREFERENCES IN THE LOCAL PROPERTY TAXES AND A DECISIONS OF LOCAL TRADERS

(Summary)

The primary objective of fiscal policy both in terms of macro-and microeconomic function is the implementation of fiscal taxes boil down to revenue collection to implement the tasks and functions associated with public finance sector entities and the wider public sector. Tax revenues are also used to finance transfers both within the industry and to entities outside the public sector, thus contributing to the allocation of resources between taxpayers and unions public law – state and local government authorities. Taxation is the realization of non-tax functions (stimulatory), receiving the goal of shaping social and economic behavior of taxpayers. An illustration of non-fiscal objectives of tax policy is a focus on local government actions which implies a change or transformation of

the current state of the phenomena and socio-economic relations, or their cessation or limiting their scale. As part non-fiscal tax purposes shall be inserted into the simulation function support equally the objectives of social and economic by encouraging taxpayers to take certain behaviors. In the area of tax stimulation of the local economy can handle issues such as the structure and forms of doing business, creating and shaping investment decisions, financial and consumer taxpayers, and eventually also the attraction of foreign capital.

Keywords: property taxes; local taxes; manager decisions; tax revenue; fiscal and non-fiscal tax purposes

Danuta ZAWADZKA

Dr hab. prof. PK, Katedra Finansów, Wydział Nauk Ekonomicznych,
Politechnika Koszalińska; e-mail: danuta.zawadzka@tu.koszalin.pl

Ewa SZAFRANIEC-SILUTA

Dr, Katedra Finansów, Wydział Nauk Ekonomicznych, Politechnika Koszalińska;
e-mail: ewa.szafraniec@tu.koszalin.pl

Roman ARDAN

Dr, Katedra Ekonometrii, Wydział Nauk Ekonomicznych,
Politechnika Koszalińska; e-mail: roman.ardan@tu.koszalin.pl

OCENA SKŁONNOŚCI GOSPODARSTW ROLNYCH POMORZA ŚRODKOWEGO DO ZADŁUŻANIA SIĘ

(Streszczenie)

Celem artykułu jest identyfikacja i ocena czynników wpływających na skłonność gospodarstw rolnych do zadłużania się – na przykładzie gospodarstw z regionu Pomorza Środkowego. Przyjmujemy, iż skłonność gospodarstw rolnych do zadłużania się to prawdopodobieństwo podjęcia decyzji finansowej odnoszącej się do wykorzystania kapitału obcego w strukturze źródeł finansowania. Zakładamy, iż skłonność do korzystania z finansowania obcego przez rolnika zależy od wielkości gospodarstwa rolnego (mierzonej powierzchnią gospodarstwa rolnego, liczbą osób zatrudnionych w gospodarstwie oraz wartością produkcji gospodarstwa), rodzaju produkcji rolnej (produkcja roślinna, zwierzęca i mieszana), celu prowadzenia działalności wytwórczej (gospodarstwa rolne towarowe produkujące w celu sprzedaży wytworzonych produktów na rynek oraz pozostałe), fazy rozwojowej gospodarstwa rolnego (wieku gospodarstwa rolnego). Badania dokonano w oparciu o model regresji logistycznej, w którym zmienną zależną jest zmienna typu dychotomicznego określająca wykorzystanie kapitału obcego w strukturze finansowania gospodarstwa rolnego. Szacowanie parametrów modelu oparto o dane 933 gospodarstw rolnych w Polsce w regionie Pomorza Środkowego (zebrane metodą wywiadu bezpośredniego obejmującego dane za 2011 rok).

Słowa kluczowe: gospodarstwa rolne; kapitał obcy; czynniki determinujące; regresja logistyczna

ASSESSMENT TENDENCY TO INDEBTEDNESS OF THE MIDDLE POMERANIA FARMS

(Summary)

The goal of this article is to identify and evaluate factors affecting the tendency to indebtedness of farms – on the example of Middle Pomerania region. We assume that the propensity to use external financing by the farmer depends on the size of the farm (as measured by the surface of the farm, the number of people employed, and the value of its production), on the type of agricultural production (crop production, livestock and mixed), on the purpose of production activities (commodity farms producing to sell manufactured products on the market and others), and on development phase of farm (the age of the farm). The study was based on a logistic regression model in which the dependent variable is dummy variable indicated farms which used debt capital in the financing structure. The estimation of the model parameters was based on the data from 933 farms in Poland (collected through direct interviews, covering the data for the year 2011).

Keywords: farm; debt capital; determinants; logistic regression